

Sršeni – naši prijatelji ali sovražniki?

Franc Šivic, francs@silvaapis.si

Lani poleti me je poklical čebelar Miladin Mladenov, član ČD Preddvor, in me povabil na obisk v vas Žeje na Gorenjskem, da bi si ogledal in fotografiral veliko gnezdo sršenov, zgrajeno v oknu gospodarskega poslopja. Res sem se vabilu takoj odzval in imel sem kaj videti. Sršeni so gnezdo naslonili na okensko steklo tako, da je bilo mogoče povsem od blizu opazovati njihovo delo, ne da bi jih pri tem kdo motil ali se jih moral bati. Nič čudnega, da so bili nad nenavadnim prizorom navdušeni vsi, ki so tiste dni v Žeje prihajali gledat sršene, morda še najbolj novinarji in televizijski snemalci. Takšna priložnost se verjetno zlepa ne bo več ponovila.

Plastenka, napolnjena s pivom ali sadnim sokom, je cenena in učinkovita past za tiste ose in sršene, ki se preveč vneto smukajo okrog čebeljih panjev. Pobijanje sršenov je v Nemčiji prepovedano, ker jih imajo za pomembne dejavnike pri ohranjanju ravnotežja v naravi.

Čebelarji opažamo, da se jeseni ob pojavu hladnejših dni poveča napadalnost os in sršenov, ki jih privlači omamni vonj po medu iz čebeljih panjev. Posebej ob hladnejših jutrih, ko čebele še ne izletavajo, se okoli žrel sukajo zlasti ose in skušajo vdreti v notranjost. Pri slabših čebeljih družinah jim to kar dobro uspeva, v panjih z močnimi družinami pa marsikatera osa svojo predrznost plača z življenjem. Zgodilo se je tudi, da so ose popolnoma izropale oslabljeno čebeljo družino, in če čebelar tega ni pravočasno opazil, je družina ostala brez hrane in od lakote umrla. Kako se zoperstavimo takšnim predrznim roparicam? Zelo preprosto in učinkovito nam bo pomagala navadna plastenka, v katero nalijemo približno dva decilitra piva ali sadnega soka, ter jo z

vrvico obesimo v bližino panjev. Čebele se za nastavljen vabo ne bodo zmenile, ose pa se skušnjava ne bodo mogle upreti, saj so vonjave iz plastenke zanje preveč vabljive. Ko osa zleze skozi vrat v plastenko, ne najde več izhoda in se kmalu utopi. Sam to metodo redno in z uspehom uporabljam že več let.

Še požrešnejši od os so sršeni. Spreletavajo se pred panji in kar v zraku lovijo čebele ter jih odnašajo v svoja gnezda kot hrano svojemu zarodu. V nastavljenih plastenkah vedno najdem nekaj utopljenih sršenov, saj jim poleg medu in čebeljega mesa diši tudi sadje. Kadar sem kakega videl pred čebelnjakom, sem ga vedno skušal ubiti, dokler se ni zgodilo nekaj, kar je korenito spremenilo moj odnos do sršenov.

Lani poleti me je obiskalo 50 čebelarjev iz Nemčije. Stali smo pred mojim čebelnjakom v Šempasu in opazovali čebele, ki so se polno otovorne vračale s paše na lipi. Nenadoma se tik ob meni pojavi sršen in zgrabi čebelo, jaz pa kot po navadi z roko lopnem po njem in ga zbijem v travo. Tedaj mi čebelar, ki je stal ob meni, obzirnó šepne na uho: »Pri nas v Nemčiji sršenov ne pobijamo, ker so koristni. Resda tu in tam ulovijo kako čebelo, vendar pospravijo veliko več različnega nadležnega mrčesa in drobnih škodljivcev. Nekateri nemški čebelarji jih celo gojijo.« Te besede so mi potem še dolgo odzvanjale v glavi, pozneje pa sem v nemških čebelarjskih revijah zasledil kar nekaj člankov, ki so z naklonjenostjo pisali o koristnosti sršenov. Da je to res, sem se letos spomladi prepričal tudi sam. Nekega

Pogled v notranjost gnezda sršenov, ki so si izbrali svoje domovanje v notranjosti okna gospodarskega poslopja.

lepega dne sem si ogledoval sadna drevesa v bližini čebelnjaka in ugotavljal njihovo zdravstveno stanje. Na enem od pogankov mlade jablane sem našel kolonijo zelenih ušic, že naslednji hip pa je zašumelo in med uši se je kakor lovski pes nad jato fazanov spustil sršen in jih začel žreti. Hitro sem stekel k avtomobilu in zgrabil fotoaparata, da bi zanimivi prizor posnel, a ko sem se vrnil k tisti jablani, sršena ni bilo več

in tudi kolonija ušic je izginila. To je bil zame jasen dokaz, da imajo Nemci prav in da moram tudi sam spremeniti svoj odnos do nekdanjih sovražnikov sršenov. Zato letos ne bom uničeval sršenjih gnezd, ki jih bom morda našel v kakšni ptičji valilnici v sadovnjaku, dopustil pa bom možnost, da se kakšen sladkosnedi predrznež ulovi v nastavljeno plastenko pri čebelnjaku. ■

APITERAPIJA

Kongres apiterapije 2014 v Passauu

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Konec marca so v nemškem mestu Passau tako kot že dvanajstkrat doslej pripravili kongres apiterapije, na katerem je približno 150 raziskovalcev, zdravnikov in čebelarjev predstavljalo svoje apiterapevtske izkušnje. Največ udeležencev kongresa je bilo iz Nemčije, udeležili pa so se ga tudi predstavniki Španije, Madžarske, Švice, Irana, Kanade, Indije, Latvije, Japonske in Slovenije.

Čebelar iz Indije je predstavil pridobivanje izkopenca orjaške čebele *Apis dorsata*. Ta čebela je precej večja od naše, zato je tudi izkopenca iz ene celice več. Ker orjaške čebele živijo kar na vejah dreves, njihove čebelje proizvode še vedno pobirajo tako, kot so to počeli njihovi predniki.

Dr. Andreas Dausch

Dr. Andreas Dausch iz Nemčije je predstavil vplive propolisa na raka, delovanje tega čebeljega proizvoda proti virusom in njegove antioksidativne lastnosti. Predstavljen je bil tudi vpliv kafeične kisline propolisa na poškodbe mitohondrijev pri podganah, Japonci so predstavili ugodne vplive matičnega mleka na vratne mišice, na sindrom mrzlih rok, pa tudi na zdrave ljudi, pri katerih se je izboljšalo tako splošno počutje kot tudi sestava krvi. **Bratko Filipčič in Jana Potokar** iz Slovenije sta predstavila vpliv matičnega mlečka na zmanjšanje širjenja raka-til celic debela črevesa *in vitro*.

Hossein Yeganehrad iz Irana (zdaj živi v Kanadi) je predstavil vpliv matičnega mlečka, s katerim dojilje krmijo trotovske ličinke, ki jih cepi v matičnike (pomenoval ga je N-matični mleček). Ta mleček ima več maščob in manj proteinov kot matični mleček za kr-

mljenje matic. Prikazal je ugoden vpliv tega mlečka na bolnike s sladkorno boleznijo in njegovo učinkovitost proti bakteriji *Helicobacter pylori*.

Winfred Winter je predstavil prvo pomoč ob piku čebel ter govoril o tistem, kar čebelarji dobro poznajo: da namreč k čebelam ne smemo iti prepoteni, da ne smemo zaudarjati po alkoholu in da moramo delovati mirno. Po čebeljem piku pa ob morebitni reakciji vzamemo kapljice cetirizina in betametasona, npr. tekočino Celestamin N, in popijemo vso vsebino stekleničke (30 ml). Poudaril je, da morajo biti zdravila v tekoči obliki, ne pa v obliki tablet. Tisti, pri katerih je reakcija tako huda, da lahko doživijo anafilaktični šok, morajo imeti pri sebi injekcijo adrenalina. Injekcije pa ne sme dati čebelar, saj ob nepravilni uporabi lahko sproži srčni infarkt. Ob tem je tudi opozoril, da dajanje kalcija ob morebitnem čebeljem piku stara vraža, saj je dokazano, da ne pomaga. Zato ga pičenemu nikakor ne smemo dati, kajti če bi morda potreboval še kaka zdravila, bi se utegnilo zgoditi, da ta ne bi delovala. Ob tem se je vnela burna razprava, med katero so zdravniki vztrajali, da čebelarji sami ne smejo dajati zdravil prav zaradi morebitnih neželenih medsebojnih vplivov.

Govorili so tudi o vplivih gela s čebeljim strupom na organizem, o zdravljenju različnih bolezni s propolisom, uporabi propolisa v zobozdravstvu, o zdravljenju aken s čebeljimi pridelki in o uporabi ušesnih sveč, ki s svojo toploto vplivajo tako na fizično kot psihično počutje in tudi na raven energije.

Predstavljene so bile še ugotovitve raziskave o vplivu matičnega mlečka in propolisa na regulacijo genov, govorili so o možnostih trženja čebeljega strupa, dva čebelarja pa sta predstavila praktične izkušnje aromaterapije, s katero se je izboljšalo stanje

* mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane